

ที่ อว ๓/๓๐๘ /ว ๑๓๙๑

มหาวิทยาลัยพะเยา

ตำบลแม่กา อำเภอเมือง

จังหวัดพะเยา ๕๖๐๐๐

๓/ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติ “พะเยาวิจัย ครั้งที่ ๑๐”

เรียน คุณพิณทิพย์ แก้วแกมทอง

ตามที่ท่านมีความประสงค์เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติ “พะเยาวิจัย ครั้งที่ ๑๐” ในหัวข้อ Impact Rankings University ระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ มกราคม ๒๕๖๔ ณ อาคาร ๙๙ ปี พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

บัดนี้ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย ได้พิจารณาผลงานของท่าน เป็นที่เรียบร้อยแล้ว มีความยินดีที่จะเรียนให้ท่านทราบว่าผลงานของท่าน **ในชื่อเรื่อง: “สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชนภายใต้แนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์”** ได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกให้นำเสนอรูปแบบ Poster Presentation ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “พะเยาวิจัย ครั้งที่ ๑๐” และได้รับการจัดพิมพ์ฉบับอิเล็กทรอนิกส์แบบ Abstract+Proceedings

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และทางคณะกรรมการจัดการประชุมขอขอบพระคุณท่าน ที่เข้าร่วมการประชุมวิชาการระดับชาติ “พะเยาวิจัย ครั้งที่ ๑๐” มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสมอ ถาน้อย)

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา

คณะกรรมการดำเนินงานด้านบทความการประชุมวิชาการพะเยาวิจัย ครั้งที่ ๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๕๔๔๖ ๖๖๖๖ ต่อ ๑๐๔๔ (วริศรา คลังนุ่น, รัชฎาภรณ์ แก้วสืบ)

โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๒๖๒๙ ๑๙๓/๐

โทรสาร ๐ ๕๔๔๖ ๖๓/๑๔

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชนภายใต้แนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Cultural assets and innovation in Phetchabun province for the community empowerment under the concept creative economy

พิณทิพย์ แก้วแกมทอง^{1*} และ ทิวา แก้วเสริม^{2,3}

Pintip Kaewkamthong^{1*} and Tiwa Kaewserm^{2,3}

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชนภายใต้แนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ครอบคลุมทั้งประวัติศาสตร์รากฐานความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของชุมชนบริเวณนั้น ๆ (Story Bank) จุดเด่นและคุณลักษณะพิเศษของของผลิตภัณฑ์ทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สำหรับใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายสนับสนุนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของแต่ละท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม โดยพื้นที่ที่ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ผลการวิจัยพบว่า สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อยู่ในระดับมาก 4 มิติ จาก 5 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านกิจกรรมและความร่วมมือ ในชุมชนมีการจัดงานสำคัญตามประเพณี กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมพัฒนาชุมชน ซึ่งสมาชิกในชุมชนได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี มิติด้านความสมานฉันท์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคม ความขัดแย้งและความรุนแรง มิติด้านกลุ่มและเครือข่าย และมิติด้านอำนาจหน้าที่และกิจกรรมทางการเมือง ส่วนมิติด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้นอยู่ในระดับปานกลางเพียงด้านเดียว โดย 1) มิติด้านกิจกรรมและความร่วมมือ 2) มิติด้านความสมานฉันท์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคม ความขัดแย้งและความรุนแรง สมาชิกภายในชุมชนมีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความสนิทสนมกันในระดับมาก มีการเยี่ยมเยียนไปมาหาสู่ระหว่างกันและการเข้าร่วมในงานสังคมในชุมชน อีกทั้งมีระดับความปลอดภัยในชุมชนมาก 3) มิติด้านกลุ่มและเครือข่ายในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยสมาชิกกลุ่มได้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม อีกทั้ง มีเครือข่ายภายในชุมชนสูง มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนสมาชิกในชุมชน และมีการติดต่อประสานงานเพื่อ

¹ สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

² สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

³ สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

¹ Environmental Science, Faculty of Science and Technology, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun province 67000

² Industrial Design, Faculty of Agricultural Technology and Industrial Technology, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun province 67000

³ Industrial Design, Faculty of Agricultural Technology and Industrial Technology, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun province 67000

*Corresponding author e-mail: koonai_pin@hotmail.com

ประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มภายนอกชุมชน และ 4) มิติด้านอำนาจหน้าที่และกิจกรรมทางการเมือง สมาชิกในชุมชนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน ส่วนมิติด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้นอยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกในชุมชนมีระดับความไว้วางใจต่อบุคคลในชุมชนเดียวกันในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พบว่า สมาชิกในชุมชนมีการใช้ความช่วยเหลือโดยการสละกำลังกายเพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการที่มีประโยชน์ต่อชุมชน และมีการเยี่ยมเยียนให้ความช่วยเหลือครอบครัวภายในชุมชนทั้งด้านกำลังกายและด้านการเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ทุนทางศิลปวัฒนธรรม, เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This research aimed to study and gather data on cultural capital sources of Phetchabun Province covering the history, foundation, local culture and traditions of the communities in that area (Story Bank). The strengths and special characteristics of the products, both industrial and service sectors, can be used in formulating strategies, planning, developing and formulating policies, supporting and developing products in both industrial and service sectors of each locality according to the creative economy. The areas that were collected and studied were Na Sam Subdistrict Lom Kao, Phetchabun Province. For the cultural capital for arts and culture traditions that develop the strength of Na Sam Sub-district, Lom Kao, Phetchabun province. The results were found that strengthening cultural assets at a high level, 4 of 5 dimensions, including 1) The dimensions of activities and cooperation in the community are organized according to traditions, religious activities and community development activities. The community members have been cooperating in participating in community activities as well. 2) Dimensions of social harmony, social coexistence, conflict and violence. The members of the community are unity. They are very hospitable and close to each other. There were visits and visits between them. They participate in social work in the community and have a high level of safety in the community. 3) Group and network dimensions in the community, groups have been formed to carry out activities that benefit the public which are effective in operating. The group members participated in the operation of the group and had a high network within the community. There is mutual assistance between fellow community members. And there is contact and coordination for meetings and activities together with groups outside the community; and 4) dimensions of authority and political activities, community members are assigned to perform duties in community development activities. And persuaded neighbors to take part in community development activities. As for the dimension of trust and inclusion is moderate community members have a moderate level of trust in people in the same community. But when considering only the area of oneness, it was found that community members use their physical assistance to carry out project activities that benefit the community. And there are visits to help families within the community, both physically and financially. This shows that the cultural

and traditional capital of the community can strengthen the Na Sam Subdistrict, Lom Kao District, Phetchabun Province as well.

Keywords: Cultural capital, Creative economy

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงประสบปัญหาด้านผลิตภาพการผลิตของปัจจัยการผลิตรวม (TFP) ที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำทำให้ขาดพลังในการขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งต้องอาศัยการผลิตที่มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตที่เป็นของตนเองมากขึ้น แม้ว่าการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวมในช่วงก่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จะอยู่ในระดับที่น่าพอใจก็ตาม แต่มีแนวโน้มลดลงในระยะ 8 ปี ที่ผ่านมา และยังมีความล่าช้าเมื่อเทียบกับประเทศที่เริ่มพัฒนาประเทศในช่วงเวลาเดียวกันและสามารถยกระดับการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในช่วงก่อนหน้านี้ ทั้งนี้การขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวม ลดลงจากร้อยละ 3.32 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นร้อยละ 2.05 ในช่วงครึ่งแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตเพิ่มการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ และเพิ่มแรงขับเคลื่อนจากผลิตภาพการผลิตของปัจจัยแรงงาน

ในปัจจุบันแนวทางการเพิ่มศักยภาพให้กับภาคอุตสาหกรรมของประเทศตามนโยบายของรัฐบาลคือการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการด้วยโมเดลประเทศไทย 4.0 และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่ใช้เอกลักษณ์หรือภูมิปัญญาของไทยผสมผสานกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดเป็นสินค้าที่มีมูลค่าที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับรูปแบบ พฤติกรรม และความต้องการของตลาดโลกที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มตลาดระดับบน (High-End) ที่มีกำลังซื้อสูง รวมถึงเกิดกลุ่มผู้บริโภคที่มีความต้องการเฉพาะแบบ (Niche Market) ที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม โดยแนวคิดของระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะปรับเปลี่ยนจากการให้ความสำคัญเฉพาะแค่ปัจจัยในการดำรงชีวิตไปสู่แนวคิดที่ผู้บริโภคต้องการมากกว่าความต้องการขั้นพื้นฐานในชีวิตประจำวัน และยังรวมถึงสิ่งที่สามารถเติมเต็มอารมณ์ สร้างประสบการณ์ และตอบสนองวิถีการดำรงชีวิตได้ ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคยินดีที่จะเลือกซื้อสินค้าดังกล่าวในราคาที่สูงกว่าสินค้าทั่วไป ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาตามแนวคิดของการสร้างคุณค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์และบริการ เพราะสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตเพื่อประยุกต์ให้ตรงต่อความต้องการที่หลากหลายได้ง่ายกว่ากลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ รวมถึงยังสามารถสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการของตนจากมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมของไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งที่สร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ของตนได้

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรมจึงมีแนวคิดในการดำเนินโครงการ “การสำรวจจัดทำ และเผยแพร่ฐานข้อมูลด้านนวัตกรรมและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อจัดทำแผนที่สินทรัพย์ทางวัฒนธรรม และนวัตกรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ (Innovation and Cultural Mapping)” ซึ่งจะสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสนับสนุนในการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวและขยายตลาดที่มีแบรนด์สินค้าและช่องทางการตลาดที่เป็นของตนเองมากขึ้น ตลอดจนพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเพื่อเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิต บริการและอุตสาหกรรมดิจิทัลตามแนวทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ และเผยแพร่เพื่อให้ผู้ประกอบการและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการเป็นต้นแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้เกิดมูลค่าซึ่งจะเป็นการสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันที่ยั่งยืนให้กับระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อสร้างฐานข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่ครอบคลุมทั้งประวัติศาสตร์รากฐานความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของชุมชนบริเวณนั้น ๆ (Story Bank) จุดเด่นและคุณลักษณะพิเศษของของผลิตภัณฑ์ทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สำหรับใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ วางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายสนับสนุนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการของแต่ละท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม

วิธีวิทยาการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมและนวัตกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งสู่ชุมชน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

1. สัมภาษณ์รวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาความเป็นมา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลจากเอกสารตำรา ผลงานวิจัย ภาพถ่าย สัมภาษณ์เพื่อให้รู้ถึงความเป็นมาของปัญหา
2. ประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาให้กับทีมงานวิจัย
3. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับชุมชน ทีมงานวิจัย และที่ปรึกษา
4. ประชุมกลุ่มเป้าหมาย จัดเวทีประชาคมเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแสวงหา แนวทางร่วมการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เกิดขบวนการอนุรักษ์ตลอดจนการจัดชมรมหรือกองทุนเพื่อการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นและคัดเลือกชุมชน
5. จัดหาสถานที่ทำเป็นศูนย์กลางดำเนินการในท้องที่ ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น
6. การจัดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการจัดเก็บข้อมูลโดยสำรวจความคิดเห็น การสัมภาษณ์สอบถาม จดบันทึก ถ่ายภาพ บันทึกเทป
7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจความคิดเห็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง
8. วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย
9. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 12 เดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2562

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มชนโดยวิธีการสำหรับเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และการละเล่นของท้องถิ่น การส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม / สังคม ที่จะนำไปสู่การลดละเลิกอบายมุขในงานประเพณีวันสงกรานต์ และประเพณีงานบวชในชุมชน ของตำบลนาซำ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าชุมชน จำนวน 6 ชุมชน และผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนอีก 1 ท่านโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 6 คน ในการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมผลการวิจัยและการวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกัน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบการบรรยายและความเรียงดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าชุมชน ตำบลนาซำ อำเภอลำทะเมนชัย และตำบลเขาค้อ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

อายุ

ผลการวิจัย พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุมากที่สุด 67 ปี น้อยที่สุด 40 ปี โดยมีค่าอายุเฉลี่ย 53 ปี และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.45 โดยให้ข้อมูลร้อยละ 27.7 มีอายุอยู่ในช่วง 40 - 50 ปี ร้อยละ 58.55 มีอายุในช่วง 51 - 60 ปี ผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 16.67 มีอายุอยู่ในช่วง 61 - 70 ปี

จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป จากการพิจารณาอายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลคือ 53 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยกลางคน เป็นผู้รับผิดชอบต่อความเจริญและความเสื่อมของครอบครัว ถือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์สูงและมีวุฒิภาวะ

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่าผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 11.11 มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมาร้อยละ 11.11 มีวุฒิทางการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 33.33 มีวุฒิทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 27.78 มีวุฒิทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 11.11 จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และร้อยละ 5.56 จบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจมาจากวิถีชีวิตของชาวบ้านนั้น การประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามากนัก ประกอบกับปัญหาในด้านการขาดแคลนทุนทรัพย์ รวมถึงบริบทพื้นที่ของหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากสถานศึกษาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษา จึงส่งผลให้เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว บางคนตัดสินใจออกมาทำงานเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระให้กับครอบครัว โดยเฉพาะการเข้ามาทำงานในภาคเกษตรกรรม

อาชีพหลัก

ผลการวิจัยในตารางที่ 1 พบว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 72.22) ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก รองลงมาร้อยละ 11.11 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.11 ประกอบอาชีพค้าขาย และร้อยละ 5.56 ประกอบอาชีพช่างยนต์

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งมีการประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก เนื่องจากวิถีชีวิตของผู้ให้ข้อมูลซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวลาวหล่มนั้นมีการประกอบอาชีพเกษตรกรกันตั้งแต่บรรพบุรุษ ทั้งยังมีการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ในการทำการเกษตร จึงส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญใน

การทำการเกษตรเป็นอย่างดี จึงสามารถหาเลี้ยงครอบครัวโดยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักได้ ปัจจุบันประชาชน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างฯลฯ พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าวโพด พริก และกะหล่ำปลี

อาชีพพรอง

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 83.35) ไม่มีการประกอบอาชีพพรอง รองลงมาร้อยละ 5.55 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพพรอง ร้อยละ 5.55 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และร้อยละ 5.55 ประกอบอาชีพค้าขาย

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่มีการประกอบอาชีพพรอง อาจเป็นเพราะชาวบ้าน ตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า ส่วนใหญ่ทำเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ จึงใช้ระยะเวลาในการทำการเกษตรตลอดทั้งปี สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่าประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพพรองนั้น อาจเนื่องจากไม่มั่งคั่งทุกวัน จึงอาศัยเวลาที่ว่างนอกเหนือจากเวลาการประกอบอาชีพรับจ้าง ไปทำเกษตรกรรมเพื่อเก็บไว้บริโภคในครัวเรือน และแบ่งผลผลิตบางส่วนขายเพื่อหารายได้เสริมให้กับครอบครัว ซึ่งผู้ให้ข้อมูลกลุ่มดังกล่าวระบุว่าส่วนใหญ่เป็นการทำนาปลูกข้าว

รายได้ต่อปี

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ทั้งหมดจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพพรองในรอบปี พ.ศ. 2554 สูงสุด 120,000 บาท และต่ำสุด 10,000 บาท โดยมีรายได้ต่อปีเฉลี่ย 43,241.38 บาท โดยผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 55.55 มีรายได้ต่อปีอยู่ในช่วงระหว่าง 20,001 – 40,000 บาท รองลงมาร้อยละ 16.66 มีรายได้ต่อปีอยู่ในช่วงระหว่าง 20,000 บาท และน้อยกว่า และผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 11.11 มีรายได้ต่อปีอยู่ในช่วงระหว่าง 40,001 – 60,000 บาท

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่อปีโดยเฉลี่ยค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ต่อปีเฉลี่ยที่ได้ระบุไว้ในแผนชุมชน ปี พ.ศ. 2556 – 2560 คือ 22,098.67 บาท ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลนั้น มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เป็นกลุ่มที่มีผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมากที่สุดจำนวน 17 คน รองลงมาคือ กลุ่มกองทุนหมู่บ้านจำนวน 12 คน กลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 10 คน กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด จำนวน 5 คน และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูจำนวน 3 คน

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์เป็นกลุ่มที่มีผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมากที่สุด อาจเนื่องจากชาวบ้านเล็งเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองและส่วนร่วม อันเกิดจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก เมื่อถึงคราวจำเป็นสมาชิกสามารถกู้ยืมเงินจากกลุ่มได้อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้เงินนอกระบบ เมื่อถึงเวลาสิ้นปี ทางกลุ่มจะมีการแบ่งผลกำไรให้กับสมาชิกตามเงินออมที่ฝากไว้

ตอนที่ 2 สิทธิพลทางวัฒนธรรม ประเพณีที่พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

สิทธิพลทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า และตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาถึงรูปแบบของพลังหรือปัจจัยที่มีอยู่ในชุมชน เป็นลักษณะทางสังคมที่ปัจเจกชนและองค์กรทางสังคมมีเครือข่าย (networks) มีความไว้วางใจ (trust) และมีบรรทัดฐานในการปฏิบัติ (norms) ซึ่งมีคุณลักษณะเป็นฐานในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยเป็นการส่งเสริม เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชน แล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งทางด้าน

เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาสิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบ 5 มิติ คือ

1) มิตินวัตกรรมและเครือข่าย

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิตินวัตกรรมและเครือข่าย

สิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมิตินวัตกรรมและเครือข่าย	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับสิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรม
1. จำนวนเพื่อนและคนรู้จักที่สามารถสนทนาหรือขอความช่วยเหลือได้	2.59	มาก
2. จำนวนความถี่ที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อน	2.56	มาก
3. จำนวนความถี่ที่ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน	2.53	มาก
4. จำนวนครั้งที่กลุ่มประชุมร่วมกับกลุ่มภายนอกชุมชน	2.03	ปานกลาง
5. จำนวนความถี่ที่กลุ่มติดต่อประสานงานเพื่อดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มภายนอกชุมชน	1.90	ปานกลาง
รวม	2.32	ปานกลาง

สิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านเครือข่ายในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้านเครือข่ายพบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าจำนวนเพื่อนหรือคนรู้จักที่สามารถขอความช่วยเหลือได้อยู่ในระดับมาก ในกลุ่มเพื่อนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีการให้ความช่วยเหลือเพื่อนในระดับมาก ในทางกลับกันก็ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพโดยเฉพาะเรื่องเกษตรกรรม ในบางครั้งอาจเป็นการให้ความช่วยเหลือในรูปสิ่งของและเงินทอง

2) มิติด้านความไว้วางใจ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความไว้วางใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ตารางที่ 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านความไว้วางใจ

สิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมิติด้านความไว้วางใจ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับสิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรม
1. จำนวนความถี่ในการขอคำปรึกษาจากสมาชิกภายในชุมชน	2.23	ปานกลาง
2. จำนวนความถี่ในการขอคำปรึกษาจากครูซึ่งปฏิบัติงานประจำอยู่ที่โรงเรียนภายในชุมชน	1.87	ปานกลาง
3. จำนวนความถี่ในการขอคำปรึกษาจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	1.85	ปานกลาง
4. จำนวนความถี่ในการขอคำปรึกษาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	1.74	ปานกลาง
5. จำนวนความถี่ในการขอคำปรึกษาจากพระ	1.60	น้อย
รวม	1.86	ปานกลาง

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านความไว้วางใจในระดับปานกลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 1.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้านความไว้วางใจพบว่า การขอคำปรึกษาจากสมาชิกภายในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะปรึกษาพูดคุยกับคนในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ แต่ถ้าปัญหานั้นแก้ไขได้ยากในทรัพย์สินของตน ก็จะมีการพูดคุยปรึกษากับเพื่อนที่สนิทสนมกันเป็นครั้งคราวเพื่อขอคำแนะนำ

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมิติด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม
1. จำนวนครั้งในการให้ความช่วยเหลือโดยการสละกำลังกายเพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการที่มีประโยชน์ต่อชุมชน	2.82	มาก
2. จำนวนความถี่ในการไปเยี่ยมเยียนและให้ความช่วยเหลือครอบครัวภายในชุมชนทั้งด้านกำลังกายและด้านการเงิน	2.72	มาก
3. จำนวนความถี่ในการสนทนากับกลุ่มเพื่อนในเรื่องการประกอบอาชีพและรายได้ของสมาชิกภายในชุมชน	2.62	มาก
4. จำนวนความถี่ในการสนทนากับกลุ่มเพื่อนในเรื่องการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน	2.21	ปานกลาง
5. จำนวนความถี่ในการสนทนากับกลุ่มเพื่อนในเรื่องการติดยาเสพติดของสมาชิกภายในชุมชนและการเกิดอาชญากรรมภายในชุมชน	2.14	ปานกลาง
6. จำนวนความถี่ในการสนทนากับกลุ่มเพื่อนในเรื่องการประพฤติปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้นำชุมชนและข้าราชการที่ปฏิบัติงานภายในชุมชน	1.84	ปานกลาง
รวม	2.39	มาก

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พบว่า การให้ความช่วยเหลือโดยการสละกำลังกายเพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการที่มีประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก และการไปเยี่ยมเยียนให้ความช่วยเหลือครอบครัวภายในชุมชนทั้งด้านกำลังกายและด้านการเงินอยู่ในระดับมาก

3) มิติด้านกิจกรรมและความร่วมมือ

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านกิจกรรม

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มิติด้านกิจกรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับสินทรัพย์ ทางวัฒนธรรม
1. จำนวนความถี่ที่ชุมชนจัดงานสำคัญตามประเพณีและกิจกรรมทางศาสนา ภายในชุมชน	2.82	มาก
2. จำนวนความถี่ที่ชุมชนจัดทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน	2.47	มาก
รวม	2.64	มาก

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านกิจกรรมในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้านกิจกรรม พบว่า ชุมชนมีการจัดงานสำคัญตามประเพณีและกิจกรรมทางศาสนาภายในชุมชนอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากการจัดกิจกรรมทางศาสนาและงานสำคัญตามประเพณีภายในชุมชนเป็นช่องทางในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของคนภายในชุมชน อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้านจิตใจของสมาชิกภายในชุมชน โดยส่วนใหญ่การจัดกิจกรรมทางศาสนาและงานสำคัญตามประเพณีของชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าได้ใช้วัดเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ตารางที่ 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านความร่วมมือ

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มิติด้านความร่วมมือ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับสินทรัพย์ ทางวัฒนธรรม
1. จำนวนครั้งที่ร่วมงานสำคัญตามประเพณีงานประจำปีของชุมชนและกิจกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นภายในชุมชน	2.85	มาก
2. จำนวนครั้งที่เข้าร่วมโดยสละกำลังกายกำลังทรัพย์ในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน	2.83	มาก
3. จำนวนครั้งที่เข้าร่วมการประชุมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน	2.80	มาก
รวม	2.83	มาก

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านความร่วมมือในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้วยความร่วมมือ พบว่า การร่วมงานสำคัญตามประเพณี งานประจำปีของชุมชนและกิจกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้นภายในชุมชนในระดับมาก อาจเป็นเพราะวิถีชีวิตของสมาชิกชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีความผูกพันกับวัด การประกอบกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตร่วมกันภายในสังคม นอกจากนี้ ในประเด็นการเข้าร่วมโดยสละกำลังกายกำลังทรัพย์ในกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนอยู่ในระดับมาก และการเข้าร่วมการประชุมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนอยู่ในระดับมากเช่นกัน อาจเนื่องจากสมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

4) มิติด้านความสมานฉันท์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคม ความขัดแย้งและความรุนแรง
 ตารางที่ 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านความสมานฉันท์ทางสังคม

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มิติด้านความสมานฉันท์ทางสังคม	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับ สินทรัพย์ทาง วัฒนธรรม
1. ระดับความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน	2.75	มาก
2. ระดับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันของสมาชิกในชุมชน	2.71	มาก
3. ระดับความสนิทสนมกันของสมาชิกในชุมชน	2.64	มาก
รวม	2.69	มาก

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านความสมานฉันท์ทางสังคมในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้านความสมานฉันท์ทางสังคม พบว่า ระดับความสามัคคีของสมาชิกภายในชุมชนระดับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันของสมาชิกในชุมชน และระดับความสนิทสนมของสมาชิกภายในชุมชนตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าเป็นชุมชนที่มีประวัติมายาวนาน สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะความเป็นเครือญาติเดียวกัน

5) มิติด้านอำนาจหน้าที่และกิจกรรมทางการเมือง
 ตารางที่ 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านอำนาจหน้าที่

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มิติด้านอำนาจหน้าที่	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับ สินทรัพย์ทาง วัฒนธรรม
1. จำนวนครั้งที่ได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชน	2.79	มาก
2. จำนวนความถี่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน	2.52	มาก
รวม	2.65	มาก

สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในองค์ประกอบด้านอำนาจหน้าที่ในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 2.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะขององค์ประกอบด้านอำนาจหน้าที่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า จำนวนครั้งที่ได้ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการตระหนักในความสำคัญของตนเองที่มีต่อชุมชนและสังคม และจำนวนความถี่ของการได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าเล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชน โดยมอบหมายหน้าที่ในการทำกิจกรรมให้สมาชิกในชุมชนทุกคนรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงออกถึงศักยภาพความสามารถของตน และเนื่องจาก ชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีขนาดใหญ่ จึงทำให้สมาชิกทุกคนในชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการระดมกำลังในการเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยสนับสนุนงานของชุมชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมประเพณีกับความเข้มแข็งของชุมชนตำบลนาซำ อำเภอลำหมั่ง

จากการใช้แบบสอบถามกับประชาชนทั่วไปในเขต ชุมชนตำบลนาซำ อำเภอลำหมั่ง ในเรื่องความคิดเห็นต่อทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีกับการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนบ้านตำบลนาซำ อำเภอลำหมั่ง ปรากฏข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นต่อสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมประเพณีกับการพัฒนาความเข้มแข็งของ ชุมชนตำบลนาซำ อำเภอลำหมั่ง

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่า		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
1. การประชาสัมพันธ์มีความเหมาะสม	23.0	41.0	23.0	8.0	5.0	1.0702	3.69	มาก
2. กิจกรรมครั้งนี้มีความเหมาะสม	26.0	46.0	24.0	4.0	0.0	0.8142	3.94	มาก
3. รูปแบบของกิจกรรมสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน	39.0	45.0	14.0	2.0	0.0	0.7560	4.21	มาก
4. การจัดอาหารชุมชนมีความหลากหลาย	21.0	46.0	28.0	5.0	0.0	0.8171	3.83	มาก
5. กิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสม	40.0	44.0	15.0	1.0	0.0	0.7365	4.23	มาก
6. การจัดกิจกรรมการเล่นของท้องถิ่นมีความเหมาะสม	29.0	51.0	18.0	2.0	0.0	0.7420	4.07	มาก
7. ความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติต่อการจัดกิจกรรม	21.0	50.0	23.0	6.0	0.0	0.8167	3.86	มาก
8. การจัดกิจกรรมเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม	27.0	45.0	26.0	2.0	0.0	0.7843	3.97	มาก
9. การจัดกิจกรรมเป็นแนวทางในการลดละเลิกอบายมุขต่างๆ ได้	25.0	48.0	24.0	3.0	0.0	0.7833	3.95	มาก
10. การจัดกิจกรรมสามารถเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาต่างๆ ของชุมชนได้	34.0	42.0	22.0	2.0	0.0	0.8000	4.08	มาก
11. การจัดกิจกรรมแสดงถึงวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างเหมาะสม	37.0	49.0	11.0	3.0	0.0	0.7521	4.20	มาก
12. การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น	35.0	51.0	12.0	2.0	0.0	0.7204	4.19	มาก

คำถาม	ระดับความคิดเห็น					ค่า		
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
13. ความร่วมมือของชุมชนในการจัดกิจกรรม	25.0	38.0	31.0	4.0	2.0	0.9320	3.80	มาก
14. ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม	24.0	54.0	15.0	7.0	0.0	0.8211	3.95	มาก
15. ระยะเวลาของการจัดกิจกรรม	26.0	49.0	17.0	8.0	0.0	0.8675	3.93	มาก
รวมเฉลี่ย						0.5150	3.99	มาก

จากตารางที่ 8 จะเห็นว่าผู้ตอบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมประเพณี สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า ให้อยู่ในระดับที่มาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99)

สรุปผลและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลการวิจัยตามกระบวนการวิธีการวิจัยปรากฏผลการวิจัยดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนชุมชน ตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุมากที่สุด 67 ปี น้อยที่สุด 40 ปี โดยมีค่าอายุเฉลี่ย 53 ปี ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา มีวุฒิทางการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และส่วนใหญ่ไม่มีการประกอบอาชีพรอง มีรายได้ทั้งหมดจากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองในรอบปี พ.ศ.2560 สูงสุด 120,000 บาท และต่ำสุด 10,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ย 43,241.38 บาท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า

จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่ามีสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละมิติ พบว่า สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมมิติด้านกิจกรรมและความร่วมมืออยู่ในระดับสูงกว่ามิติอื่นๆ (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.75) และสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมในมิติด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 2.15 ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถสรุปแยกตาม 5 มิติได้ดังนี้

มิติที่ 1 สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมในมิติด้านกลุ่มและเครือข่าย ผลวิจัยสรุปได้ว่า ชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่ามีระดับสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านกลุ่มและเครือข่ายอยู่ในระดับมาก เนื่องจากภายในชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่ามีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจกรรมอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม กลุ่มมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยที่สมาชิกกลุ่มได้เข้าร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม อันก่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน อีกทั้งชุมชนก็ยังมีเครือข่ายภายในชุมชนสูง มีการช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนสมาชิกในชุมชน และมีการติดต่อประสานงานเพื่อประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มภายนอกชุมชนบ้างเป็นครั้งคราว

มติที่ 2 สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมในมิติด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผลวิจัยสรุปได้ว่า ชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีระดับสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านความไว้วางใจและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระดับปานกลาง เนื่องจากในมิติด้านความไว้วางใจนั้น พบว่าสมาชิกในชุมชน ตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีระดับความไว้วางใจต่อบุคคลในชุมชนในระดับปานกลางเพราะสมาชิกของชุมชนมีการขอคำปรึกษาจากเพื่อนสมาชิกในชุมชนเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้นแต่ในมิติด้านความคิดอันหนึ่งอันเดียวกันพบว่าสมาชิกในชุมชน **นาซ่าพัฒนา** มีการใช้ความช่วยเหลือโดยสละกำลังกายเพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการที่มีประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งยังมีการไปเยี่ยมเยียนให้ความช่วยเหลือครอบครัวภายในชุมชนทั้งด้านร่างกายและด้านการเงิน

มติที่ 3 สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมในมิติด้านกิจกรรมและความร่วมมือ ผลวิจัยสรุปได้ว่าชุมชนบ้านตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีระดับสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านกิจกรรมและความร่วมมือในระดับมาก เนื่องจากภายในชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีการจัดงานสำคัญตามประเพณีและกิจกรรมทางศาสนา รวมไปถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน อีกทั้งสมาชิกในชุมชนบ้านตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า ได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นงานสำคัญตามประเพณี งานประจำปีของชุมชนและกิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนและพัฒนาชุมชน

มติที่ 4 สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมในมิติด้านสมานฉันท์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคม ความขัดแย้งและความรุนแรง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีระดับสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งในมิติด้านความสมานฉันท์ทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมและความขัดแย้งและความรุนแรงในระดับมาก เนื่องจากสมาชิกภายในชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีความสามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความสนิทสนมกันในระดับมาก มีการเข้าร่วมในงานสังคม ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ และงานศพ และมีการเยี่ยมเยียนไปมาหาสู่กันภายในชุมชน อีกทั้งมีระดับความปลอดภัยในชุมชนมาก เพราะเหตุการณ์รุนแรงทางร่างกายและการชิงทรัพย์ลักขโมยทรัพย์สินภายในชุมชนนั้นเกิดขึ้นน้อยมาก

มติที่ 5 สันทรัพย์ทางวัฒนธรรมในมิติด้านอำนาจหน้าที่และกิจกรรมทางการเมือง ผลการวิจัยสรุปได้ว่าชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มีสันทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่เสริมความเข้มแข็งของชุมชนในมิติด้านอำนาจหน้าที่และกิจกรรมทางการเมืองในระดับมาก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และมีการชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน อีกทั้งมีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อมีการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ และสมาชิกชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า บางส่วนมีการไปฟังปราศรัยของนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

และจากการใช้แบบสอบถามกับประชาชนในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า พบว่า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สันติภาพทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการสร้างความเข้าใจสันติภาพทางวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการนำสันติภาพทางวัฒนธรรมไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการวางแผนพัฒนาโดยนำสันติภาพทางวัฒนธรรมของชุมชนมาใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยวางแผนพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องและครอบคลุมกับสันติภาพทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนสันติภาพทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมให้เพิ่มมากขึ้นโดย

1.1 นายกบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าควรประสานความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มแต่ละกลุ่มภายในชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีทั้งในที่ประชุมหมู่บ้านและในที่ประชุมกลุ่มมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเป็นครั้งเทานั้น กระบวนการกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดความกล้าในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม อาจทำได้โดยในที่ประชุมให้แบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ แล้วให้สมาชิกพูดคุยแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่ตั้งขึ้น เมื่อแต่ละกลุ่มสรุปความคิดเห็นก็จัดให้มีการแสดงผลสรุปของแต่ละกลุ่มในที่ประชุมใหญ่ โดยผลัดกันขึ้นมาเป็นตัวแทนกลุ่มย่อยนั้นๆ สมาชิกแต่ละคนจะเกิดการเรียนรู้และซึมซับอย่างช้าๆ ในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม วิธีนี้จะทำให้สมาชิกมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติได้ง่ายและจะไม่รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองมากนัก

1.2 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าควรสนับสนุนให้ชุมชนมีโอกาสในการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มนอกชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานของกลุ่มอื่นๆ ภายในชุมชนในระดับปานกลางเท่านั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มที่คล้ายคลึงกันจะช่วยให้เครือข่ายมีสามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเกิดอำนาจในการต่อรองกับองค์กรต่างๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าควรประสานงานและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือเป็นเครือข่ายกลุ่มและเครือข่ายชุมชน โดยการกำหนดโครงการและวางแผนงานร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและคณะกรรมการกลุ่มต่างๆ และสนับสนุนงบประมาณให้มีการจัดการประชุม การศึกษาดูงาน การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างกลุ่มในชุมชนภายในเครือข่ายเพื่อให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านต่างๆ อาทิ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการบริหารกลุ่มและชุมชนและประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เป็นต้น

1.3 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่าควรกำหนดนโยบายโครงการ แผนงานร่วมมือกับคณะกรรมการหมู่บ้านนาซ่า อำเภอหล่มเก่าและสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมภายในชุมชนเป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในชุมชนทั้งชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน พระครู นายกองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านเป็นประจำและต่อเนื่อง อาทิ กิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา งานบุญประเพณีของชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มอาชีพสำคัญในชุมชนเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้ชาวบ้านเกิดความผูกพันและมีความไว้วางใจระหว่างสมาชิกชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกในชุมชนยังมีระดับความไว้วางใจต่อกันและมีระดับความไว้วางใจต่อกลุ่มอาชีพสำคัญในชุมชนในระดับปานกลางเท่านั้น

1.4 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า ควรวางแผนและจัดทำโครงการฝึกอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ชาวบ้านในเรื่องวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนวิธีการป้องกันปัญหาเสพติดภายในชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนตามหลักประชาธิปไตย โดยประสานงานกับหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนจัดหาวิทยากรในการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างในชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญต่อประเด็นปัญหาเหล่านี้มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีจิตสำนึกชุมชนในประเด็นการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน ปัญหาเสพติดภายในชุมชนและการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนและข้าราชการชุมชนในระดับปานกลางเท่านั้น

2. พัฒนาการอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ควรพัฒนาและปรับเปลี่ยนวิธีการส่งเสริมและดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลนาซ่า อำเภอหล่มเก่า เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของชุมชนโดย

2.1 พัฒนาการอำเภอเมืองควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจถึงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการทำความเข้าใจสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของชุมชนแก่ชาวบ้านในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีความตระหนักและความภาคภูมิใจในสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่ โดยการสร้างให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของชุมชน ซึ่งจะกระทำการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมแก่สมาชิกในชุมชน โดยอาจจัดให้มีการประชุมเสวนาหรือจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเสวนาประชาสัมพันธ์ถึงแหล่งที่มาของสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม โดยเสนอผ่านตัวอย่างชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จจากการนำสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมมาใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยมาการบรรยายพร้อมแผนผัง ภาพถ่าย และวีดิทัศน์จากชุมชนต้นแบบเพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจและมองภาพรวมของสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม และกระบวนการที่สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมสามารถช่วยเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งได้อย่างชัดเจน

2.2 พัฒนาการอำเภอเมืองควรสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้าน ด้วยการส่งเสริมให้ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม และคัดเลือกชาวบ้านที่มีความสนใจ ร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการกับชุมชนต้นแบบหรือชุมชนที่เลี้ยง เพื่อศึกษาเรียนรู้กระบวนการนำสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมมาปรับใช้ในการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุดโดยการศึกษาดูงานพื้นที่จริงจากชุมชนต้นแบบ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น จากนั้นจึงขยายไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในสังคมต่อไป โดยส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมในการสรรหาและเชิญชวนสมาชิกในชุมชนคนอื่นๆ มาร่วมกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของชุมชน อันจะช่วยให้เกิดการแพร่กระจายแนวคิดสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมให้ขยายตัวขึ้น เนื่องจากเป็นกลไกที่สามารถกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่นในชุมชนอยากมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.3 พัฒนาการอำเภอเมืองควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยพื้นบ้านเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน โดยจัดเวทีชาวบ้านให้มีการเสวนาเพื่อศึกษาสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมโดยชุมชน ให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันสืบค้นว่าสิ่งใดบ้างในชุมชนที่เป็นสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม เพื่อให้ทราบจากมุมมองของชาวบ้านในชุมชนเอง โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นที่ปรึกษาชุมชน คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และสอนเทคนิควิธีการเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วมและเพื่อแนวทางในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของชุมชนมีประสิทธิภาพและชุมชนเกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้รับข้อมูลเบื้องต้นรวมถึงการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมประชุมจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2551). **จำนวนประชากรและบ้าน**. [Online] Available from http://www.dopa.go.th/pop51_2.html. เข้าถึงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2551
- กองบรรณาธิการ กลุ่มบัณฑิตเกียรติก้าวหน้า. (2530). **มะขามหวาน**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์น. จังหวัดเพชรบูรณ์. (2551). **สถานที่ท่องเที่ยว**. [Online] Available from <http://www.phetchabun.go.th>. เข้าถึงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2551.
- ประเวศ วะสี. (2542). **ชุมชนเข้มแข็ง : ทูทางสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน.
- พรทีไล เลิศวิชา. (2532). **คีรีวง : จากไพร่หมื่นนายถึงธนาคารแห่งขุนเขา**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิหมู่บ้าน.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2542). **ชุมชนเข้มแข็ง : ทูทางสังคมของไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2539). **ทุนวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิไชยย์ ล้อมทองกุล.
- วรวิทย์ โรมรัตนพันธุ์. (2548). **ทูทางสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดียนตุลา.
- วิบูลย์ สีสวรรณ. (2542). **มรดกศิลปกรรมพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2539). **ของดีเมืองเพชรบูรณ์**. เพชรบูรณ์: ตีดีการพิมพ์.
- สนไชย ฤทธิ. (2539). **เครื่องมือไม้-หวาย**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10**.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11**.
- หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปะจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์. **ม.ป.ป. สมบัติเมืองเพชรบูรณ์**.เพชรบูรณ์:ธรรมสูตรพรินติ้ง.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2543). **การตรวจสอบทางสังคมประเทศไทย : ทางสังคมและวิกฤติ**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อเนก นาคะบุตร. (2543). **ทูทางสังคมกับความยากจน**. ใน **เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2544 เรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดปัญหาความยากจน**. ชลบุรี : ม.ป.พ.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2541). **การระดมทุนเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- อัมมาร์ สยามวาลา. (2544). **เศรษฐกิจไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุไรวรรณ พวงสายใจ. (2545). **ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ ศศม.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อำภา จันทราภาศ. (2543). **ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ ศศม.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cohen, D. & Prusak, L. (2001). **In Good Company : How Social Capital Makes Organizations
work**. Boston : Harvard University Press.

James Coleman. (1999). Social Capital in the Creation of Human Capital. **American Journal of
Social**, 94, s95-s120.